

ಸಂಪಾದಕೀಯ

'ಭವ' ರೋಗ

ರೋಗ ಹೇಗೆ? ಯಾರಿಗೆ

ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ದೇಹಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ರೋಗಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ದೇಹ ಸ್ಥೂಲ; ಅದಕ್ಕೆ ಹತ್ತುವ ರೋಗವೂ ಸ್ಥೂಲ. ಮನಸ್ಸು ಸೂಕ್ಷ್ಮ; ಅದಕ್ಕೆ ತಗಲುವ ರೋಗವೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ. ಸ್ಥೂಲ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಸುಲಭ. ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಮಾನಸಿಕ ರೋಗಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವುದು ಕಠಿಣ. ಯಾವ ಮಾರ್ಪಾಡೂ ಆಗದ ಅಂಗವೊಂದಿದ್ದರೆ, ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಮಾಡದ ಅಂಗವೊಂದಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ರೋಗದ ಸಾಧ್ಯತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಒಂದು ವಸ್ತು ಇದೆ ಎಂದು ಬಲ್ಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಆತ್ಮ. ಆತ್ಮ ಅವಿಕಾರಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ರೋಗಜಾಧಿ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ, ದೇಹ-ಮನಸ್ಸುಗಳು ವಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ರೋಗವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತವೆ.

ಆತ್ಮಕ್ಕೂ ಒಂದು ಬಗೆಯ ರೋಗ ಬಡಿದಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತದೆ ವೇದಾಂತ. ಅದರಿಂದಲೇ ಅದು ದೇಹ-ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ತಾನು ತಾನು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಮೂಲಭೂತವಾದ ರೋಗ. ಎಲ್ಲ ರೋಗಗಳ ತಾಯಿ ಅದು; ಎಲ್ಲ ತಾಪತ್ರಯಗಳ ಮೂಲ ಅದು. ಅದನ್ನೇ 'ಭವ ರೋಗ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಿಜವಾಗಿ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ರೋಗ ಹತ್ತುವುದಿಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಮೋಡ ಮುಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಆಗ ಸೂರ್ಯ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯನಲ್ಲೇನೂ ಮಾರ್ಪಾಡು ಆಗಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ಆತ್ಮನಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಏನೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಆದರೆ, ಅದು ಆತ್ಮವೇ ಅಲ್ಲ. ದೇಹ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಬರುವುದು ವಿಕಾರವಾಗುವ ರೋಗ. ಆತ್ಮನಿಗೆ ಬಡಿದಿರುವುದು ತಾದಾತ್ಮ್ಯತೆಯ ರೋಗ. ಇದನ್ನೇ ಅವಿದ್ಯೆ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು.

ರೋಗದ ಚಿಹ್ನೆಗಳು

'ಭವ ರೋಗ'ದ ಚಿಹ್ನೆ ಏನು? ಅದರ ಹೆಸರೇ ಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಭವ ಎಂದರೆ ಜನ್ಮ, ಹುಟ್ಟು ಅಥವಾ ಹುಟ್ಟಲು ಬಯಕೆ. ಆತ್ಮ ಅವಿಕಾರಿ, ಅಜ. ಅದು ತಾನು ಹುಟ್ಟಬೇಕು ಎಂದು ಬಯಸಿದರೆ, ಅದು ತನ್ನನ್ನೇ ತಪ್ಪಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ; ದೇಹ ಮನಸ್ಸುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ತಾದಾತ್ಮ್ಯ ಹೊಂದಿದೆ ಎಂತಲೇ ಅರ್ಥ. ಹೀಗೆ ತಾದಾತ್ಮ್ಯವೇ ರೋಗ. ಹುಟ್ಟು ಅಥವಾ ಹುಟ್ಟುವ ಬಯಕೆಯೇ ರೋಗದ ಲಕ್ಷಣ.

ಹುಟ್ಟು-ಮರಣಗಳಿರುವುದು ಜಡವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ. ದೇಹ ಜಡವಸ್ತು. ಮನಸ್ಸು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದರೂ ಜಡವಸ್ತುವೇ. ಅವುಗಳ ಸಂಸರ್ಗದಿಂದ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪಿಗಳಾದ ನಮಗೆ ಹುಟ್ಟಬೇಕು ಎಂಬ ಬಯಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರೇರಣೆ ಇಲ್ಲದೆ, ನಾವು ಯಾರೂ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಪ್ರೇರಣೆ ಯಾಕೆ ಬರುತ್ತದೆ? ಶ್ರೀಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು

ಹೇಳುವಂತೆ ಅದು ಅವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ. ಅವಿದ್ಯೆಯಿಂದಾಗಿ ಅದು ತನ್ನನ್ನು ಅಪೂರ್ಣ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತದೆ. ತಾನು ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೇ ಕರ್ಮ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು. ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಅವಿದ್ಯೆಯೇ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಕರ್ಮದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಗಹನಾ ಕರ್ಮಕೋ ಗತಿಃ - ಕರ್ಮದ ರೀತಿ ನಿಗೂಢವಾದುದು. ಕರ್ಮವೆಂಬುದು ಕಾರಣವು ಕಾರ್ಯವಾಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಅವಿದ್ಯೆಯೇ ಕಾರಣ. ಅದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾದ ಜಗತ್ತೇ ಕಾರ್ಯ. ಇದನ್ನೇ ಭವ ಎನ್ನುವುದು. ಮನುಷ್ಯ ಈ ಕರ್ಮದ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ರಿಯೆಯೂ ಹಿಂದಿನ ಯಾವುದಕ್ಕೋ ಕಾರ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಮುಂದಿನ ಯಾವುದಕ್ಕೋ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ಮಪ್ರವಾಹದ ಬಗೆ

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸದೃಶ ಜೀವಿತಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಕರ್ಮಗಳ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಪ್ರಭಾವದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ 'ಕರ್ಮಾಶಯ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳೂ ಅವುಗಳ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಫಲದಲ್ಲಿ ಪರ್ಯವಸಾನವಾಗುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ಯಾವ ಕರ್ಮವೂ ಫಲವನ್ನು ನೀಡದೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಫಲಗಳನ್ನು ಯೋಗದಲ್ಲಿ ವಿಪಾಕ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ವಿಪಾಕಗಳು ಮೂರು ಬಗೆ. ೧. ಜನ್ಮ ೨. ಆಯುಸ್ಸು ೩. ಭೋಗ.

ಮಾನವ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇ ಫಲಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಈ ದೇಹ ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ದೇಹವು ಕರ್ಮಫಲಗಳ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯ ಅಥವಾ ನಿವಾಸ. ಅದರಿಂದ ದೇಹವನ್ನು ಭೋಗಾಯತನ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸದೇ ಬಿಟ್ಟ ಕರ್ಮಫಲಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲೆಂದೇ ಇಂದಿನ ಜನ್ಮ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮಾನವ ಜೀವಿತದ ದೊಡ್ಡ ದುರಂತವೆಂದರೆ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಜನ್ಮದ ಕರ್ಮಗಳು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಕರ್ಮಗಳ ಗಂಟು ದೊಡ್ಡದಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅವುಗಳ ಫಲಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು, ಜನ್ಮಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಹಿರಿದಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಇದೊಂದು ವಿಷವರ್ತುಲ.

ಕರ್ಮಫಲಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆಯಸ್ಸೂ ಕೂಡ ಅವಶ್ಯಕ. ಸುಖವಾಗಲೀ ದುಃಖವಾಗಲೀ ಫಲವನ್ನು ನಮ್ಮ ಜೀವಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕು. ಕರ್ಮಫಲದ ಭೋಗ ಅಥವಾ ಅನುಭವವು ಕರ್ಮದ ತೀವ್ರತೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅತ್ಯಂತ ಕಡುಕಿನ ಕರ್ಮವು ಅತ್ಯಂತ ನೋವಿನ ಅನುಭವವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮವು ಉನ್ನತ ಸುಖಾನುಭವವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಮೇಲಿನ ಅಧ್ಯಯನವು ಮಾನವ ಜೀವಿತವು ಎಷ್ಟು ಆರ್ಥ ಹೀನವಾದುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಮಗೆ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಆದನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡಿದ ವಿವೇಕಿಗಳಿಗೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಸೀಮಿತ ಪರಿಧಿಯುಳ್ಳ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಸುಖಾನುಭವ ಕೂಡ ದುಃಖ ವೆಂಬಂತೆಯೇ ತೋರಿದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೇ ವ್ಯಾಸರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: ಸರ್ವಂ ದುಃಖಂ ವಿವೇಕಿನಃ - ವಿವೇಕಿಗಳಾದವರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಅನುಭವಗಳೂ ದುಃಖಮಯವೇ. ಹೀಗೆ ಅವಿದ್ಯೆಯು ಕಾಮನೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದು, ಕರ್ಮಗಳ ಅವತಾರ ತಾಳಿ, ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೇ ಸಂಸಾರ ಆಧಾರ ಭವ ಎಂದು ಯೋಗ ಮತ್ತು ವೇದಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ರೋಗಿನಿವಾಸ

ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದು ಭವರೋಗದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಮತ್ತು ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು. ಇದರಿಂದ ಆದರ ಭೀಕರತೆ ಮತ್ತು ಅದು ನಮ್ಮ ಸ್ವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಹಾಳುಮಾಡಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದೆ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಜ್ಞೆ ನಮಗೆ ಬರಬೇಕು. ಆದರೆ ಈ ಭವರೋಗವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ವ್ಯಾಧಿಯ ಹಾಗೆ. ಉಲ್ಬಣಗೊಳ್ಳುವ ತನಕ ತಿಳಿಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಜನರು ಈ ರೋಗಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೆಸರಿಸಬಹುದು: ೧. ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವಿಷಯಗಳ ವಿಪರೀತ ಸೆಳೆತ. ಅದು ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳುತ್ತದೆ. ೨. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸುವಿವೇಚಾ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ನೈಜ ಸುವಿವೇಚೆ ಭಾವಿಸುವುದು. ೩. ಸಾಂಸಾರಿಕ ದುಃಖವು ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಆವೈಚಾರಿಕತೆ. ೪. ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ, ಜನ್ಮಾಂತರದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಮತ್ತು ಅಭ್ಯಾಸಗಳ ದಟ್ಟ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ದಾಸರಾಗಿರುವ ಅಸಹಾಯಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ೫. ದುಃಖದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಜಗತ್ತಿನೆಡೆಗೆ ತೀವ್ರ ಜಿಗುಪ್ಸೆ ಮತ್ತು ಇದರ ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಕಾತುರತೆ - ಇವೆರಡೂ ಇಲ್ಲದ ಮಾನಸಿಕ ಜಡತೆ. ೬. ನಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕತೆಯ ನಾಶದ ಭೀತಿ. ನಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವೇ ಅಳಿದುಹೋಗುವುದೇನೋ ಎಂಬ ಭೀತಿಯಿಂದ, ತಮ್ಮದಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡ ಕೆಲವು ಕ್ಷುದ್ರ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಅದಕ್ಕಿಂತಲೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುವವರು ಮರಳಿ, ಅವರಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವವರು ಇನ್ನೂ ಮರಳಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕಠೋಪನಿಷತ್ತು, ಆತ್ಮತತ್ತ್ವವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವವನು ಮತ್ತು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವವನು - ಇಬ್ಬರೂ ಅಪರೂಪ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅದಲ್ಲದೆ, ಸೂಕ್ಷ್ಮಾತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿರುವ ಈ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಅರಿಯುವುದು ಬಹಳ ಕಠಿಣ ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೀಗಾಗಿ ಭವರೋಗಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವೆಂದೇ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಪಡದೆ ಇರುವ ಜೀವನವು ವೃಥಾವೇ ಸರಿ. ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬಂದು ಭಗವಂತನನ್ನು ಅರಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಡದೆ ಇದ್ದರೆ, ಮಾವಿನತೋಪಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಾವಿನಹಣ್ಣನ್ನು ತಿನ್ನದೆ ಇರುವವನಂತೆ ವೃಥಾ ಕಾಲ ಕಳೆದಂತೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ, ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು.

ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮ, ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಇಚ್ಛೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುವಂತಹ ಮಹಾಪುರುಷರ ಸಂಗ - ಇವುಗಳು ಸಿಕ್ಕುವುದು ದುರ್ಲಭ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಇದ್ದರೂ ಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸದವನು ತನ್ನನ್ನೇ ತಾನು ಕೊಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಶ್ರೀರಂಗರಾಜಾರ್ಯರು. "ಜಿಳಿಗೈಯಿಂದ ಸಂಜೆಯವರೆಗೂ ವೇದಾಂತ ಚಿಂತನೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಾಮ ಮುಂತಾದ ಕೆಡುಕಿನ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಕೂಡದು" ಎನ್ನುತ್ತದೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಶ್ಲೋಕವೊಂದು. ಕೇಸೋ ಪನಿಷತ್ತು ಹೀಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಡುತ್ತದೆ: "ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಆತ್ಮವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ವಿನಷ್ಟವೇ ಸರಿ."

ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಗಾಂಭೀರ್ಯತೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಬೋಧನೆಗಳನ್ನು ಆಲಿಸಿಯೂ ನಾವು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯತತ್ಪರರಾಗದಿರುವುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ನಾವು ಅಮೂಲ್ಯ ವಾದುದು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸದಿರುವುದೇ ಕಾರಣ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ತನ್ನ, ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದವರ, ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿರುವವರ ದಿನನಿತ್ಯದ ದೈಹಿಕ, ಮಾನಸಿಕ, ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಶಕ್ತಿಯೂ ವ್ಯಯವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಬದುಕನ್ನು ಹೇಗೆ ಮತ್ತು ಏತಕ್ಕೆ ಬದುಕಬೇಕು ಎಂಬ ಮೂಲಭೂತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಅವನನ್ನು ಕಾಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಕಾಡಿದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಧಾನವಾಗಲೀ ಸಮಯಾವಕಾಶವಾಗಲೀ ಅವನಿಗಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಆಪತ್ತೆ ಮತ್ತು ಅಪ್ರಬುದ್ಧ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು, ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಹೊಯ್ಯಾಡುವ ನೌಕೆಯಂತೆ, ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ದೇಶದೇಶಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು, ಭಾವೋದ್ರೇಕಗಳು, ಭ್ರಮೆಗಳು ಮುಂತಾದ ಹತ್ತು ಹಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ, ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕಿಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿ ದ್ದಾನೆ. ತನಗೆ ತಾನೇ ಎಷ್ಟು ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ಅವನಿಗೆ ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಅದಕ್ಕಾಗಿ, ನಮಗೆ ಈ ಎರಡು ಮೂಲಭಾವನೆಗಳ ಬೌದ್ಧಿಕ ಅರಿವಾದರೂ ಇರುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ: ೧. ಮಾನವನ ದಿವ್ಯತೆ ೨. ಮಾನವ ಜೀವಿತದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ. ಈ ಎರಡೂ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಮತ್ತು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ತಮ್ಮ ಬೋಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಘನತೆಯಿಂದ ಬಾಳಬೇಕಾದರೆ, ಅವನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಆದರೆ ಈ ಬಗೆಯ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವು ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯ ಮೇಲೆ ಆಧಾರಿತವಾಗಿರಬೇಕು. ಮಾನವನ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ವಾಸ್ತವಿಕ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು 'ಮಾನವನಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯತೆ ಅಡಗಿದೆ' ಎಂದು ಸಾರುವ ವೇದಾಂತ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮಾತ್ರ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ನಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಅನಂತ ಶಕ್ತಿಯ ಆಗರವಾದ ಭಗವಚ್ಚಕ್ತಿಯೇ ನಾನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನುವ ವಿಶ್ವಾಸ, ಮಾನವನಿಗೆ ತನಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಘನತೆಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಘನತೆಯುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನನ್ನೂ ಮತ್ತು ಬಾಳನ್ನೂ ಬಹಳ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ನಡವಳಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಬುದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ದಿವ್ಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸುವುದೇ ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಉದ್ದೇಶ ಎಂದು

ಮನಗಾಣುತ್ತಾನೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮುಡಿಪಾಗಿಡುವ ಜೀವನವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು ಎಂದು ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಹೇಳುವಂತೆ, ಜೀವನದ ಉದ್ದೇಶ ಆತ್ಮವಿಕಾಸ, ಇಂದ್ರಿಯಭೋಗವಲ್ಲ ಎಂಬ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಮೂಡುತ್ತದೆ.

ಈ ಬಗೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಅವತರಣವೇ ಜಗತ್ತನ್ನು ವಿಭಿನ್ನ, ಉದಾತ್ತ ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಸತ್ಯನಿಷ್ಠವಾಗಿ ನೋಡಲು ನಮಗೆ ಪ್ರಚೋದನೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ನಾವು ಪ್ರಮುಖವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಧನ, ಸಂಪತ್ತು, ಅಧಿಕಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಕ್ಷುಲ್ಲಕವೆಂದು ನಮಗೆ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಬದುಕಿನ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣವನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಧೈಯಸಾಧನೆಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಕಾತುರತೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಮಾನವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಕೆಳಗಿನ ಹಂತಗಳಿಂದ ಮೇಲಿನ ಹಂತಗಳಿಗೆ ವಿಕಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಹಾತ್ಮರ ಜೀವನ ಮೇಲಿನ ರೀತಿಯ ದಿವ್ಯಜೀವನಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ. ನಾವು ಅಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಮಾನವ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿಯೂ ದಿವ್ಯತೆಯನ್ನು ಅದೆಷ್ಟು ಉಜ್ವಲವಾಗಿ, ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಬಹುದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವರುಗಳ ಜೀವನವೇ ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಬುದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಜಗತ್ತನ್ನು ಹೇಗೆ ನೋಡುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಸ್ಪಿನೋಜಾನ ಕೆಳಗಿನ ಮಾತುಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು:

“ಸಾಧಾರಣ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಜರುಗುವ ಸಂಗತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿಸ್ಸಾರವಾದುವು ಮತ್ತು ಅರ್ಥಶೂನ್ಯವಾದುವು ಎಂದು ಅನುಭವದ ಮೂಲಕ ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆನು. ಆಗ ಹಿಂದೆ ನಾನು ಹೆದರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ, ನನ್ನನ್ನು ಹೆದರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಯಾವ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲೂ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ ಕೆಟ್ಟದ್ದಾಗಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ; ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅವುಗಳಿಂದ ಕೇವಲ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಮಾತ್ರ ಎಂದು ನಾನಾಗ ಅರಿತುಕೊಂಡೆ. ಆಗ ಆತ್ಯಂತಿಕವಾದ ಒಳಿತನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಲು, ಬೇರೆಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಲು, ಮನಸ್ಸು ಅದರಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು ನಾನು ಪಣತೊಟ್ಟೆನು. ನಿತ್ಯಾನಂದವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು, ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದನು...”

(Story of Philosophy, page166)

ಆರೋಗ್ಯಕರ ಮನಸ್ಸು

ಮನ ಏವ ಮನುಷ್ಯಾಕಾಂ ಕಾರಣಂ ಬಂಧಮೋಕ್ಷಯೋಃ - ಮನಸ್ಸೇ ಮನುಷ್ಯನ ಬಂಧನ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಂಧನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ಮನಸ್ಸೇ ಮೋಕ್ಷ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆಯನ್ನೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವುದು.

ವೇದಾಂತದ ಪ್ರಕಾರ ಮನಸ್ಸು, ಆತ್ಮ ಮತ್ತು ವಿಷಯ ಜಗತ್ತಿನ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ಗಾಜಿದ್ದಂತೆ. ಆತ್ಮವು ತನ್ನ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದು ಮನಸ್ಸಿನ ಮೂಲಕ. ಪರಿಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆತ್ಮದ ಬೆಳಕು ಪ್ರಖರವಾಗಿ ಬೀಳುವುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ಜ್ಞಾನದ ಅವತರಣವೆಂದು ವೇದಾಂತಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕರ್ಮಗಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿರುತ್ತವೆ.

ಅವೇ ಮನಸ್ಸಿನ ಮಲಿನತೆಗೆ ಕಾರಣ. ಯೋಗವು ಇದನ್ನು ನೀಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಎರಡು ಹಂತಗಳ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ೧. ಒಳ್ಳೆಯ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಕೆಟ್ಟಕರ್ಮಗಳ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುವುದು ೨. ನಿರಾಸಕ್ತಭಾವನೆಯಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲವನ್ನೂ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡದಿರುವುದು. ಇದು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರೆಂದಂತೆ, ಮುಳ್ಳಿನಿಂದ ಮುಳ್ಳನ್ನು ತೆಗೆಯುವ ಕ್ರಿಯೆ.

ಕೆಟ್ಟದ್ದೆಂಬ ಭಾವನೆಯು ಹೇಗೆ ಆತ್ಮನನ್ನು ಬಂಧಿಸುವುದೋ ಹಾಗೆಯೇ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂಬ ಪುಣ್ಯಭಾವನೆಯೂ ಆತ್ಮನನ್ನು ಬಂಧಿಸುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಬ್ಬಣದ ಸರಪಳಿ ಮತ್ತು ಚಿನ್ನದ ಸರಪಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎರಡೂ ಸರಪಳಿಗಳೇ. ನಾವು ಈಗ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರೆ, ಮರುಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟದ್ದಕ್ಕೂ ತಯಾರಾಗಿರಬೇಕು. ಇದು ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿ. ಆತ್ಯಂತಿಕವಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯದು, ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವೆರಡೂ ಆತ್ಮನನ್ನು ಕವಿದುಕೊಂಡು, ಬಂದು ಹೋಗುವ ಕಾಮೋಡಗಳು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರದು.

ಇವನ್ನೇ ದ್ವಂದ್ವಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಶೀತ-ಉಷ್ಣ, ಲಾಭ-ನಷ್ಟ, ಜಯ-ಅಪಜಯ, ಮಾನ-ಅಪಮಾನ - ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮಾನವ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಬಂದುಹೋಗುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ, ಅಪ್ರಬುದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹರ್ಷದಿಂದ ದುಃಖಕ್ಕೆ, ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ, ಉಯ್ಯಾಲೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಓಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಆಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಚಂಚಲತೆಗೆ ಕಾರಣ. ಅದಕ್ಕೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ, ‘ತಾನ್ ತಿತಿಕ್ಷಸ್ವ’ - ಅವುಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಹೇಳುವುದು. ಈ ದ್ವಂದ್ವಗಳನ್ನು ಸಮಭಾವದೊಂದಿಗೆ ನೋಡುವ ಮನಃಪಕ್ವ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಮನಸ್ಸು. ಅದೇ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿ. ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ವೃಕ್ಷದ ಅಂಕುರಾರ್ಪಣವಾಗುವುದು ಅಂತಹ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ.

ಭವರೋಗವೈದ್ಯ

ಸಂಸ್ಕೃತದ ಒಂದು ಸುಭಾಷಿತ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ: “ಭಗವಂತನು ನಮ್ಮನ್ನು ಕುರಿಗಳಂತೆ ಕಾಯುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿ ಕಾಪಾಡುತ್ತಾನೆ” ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಾವು ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ: “ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್” - “ನಮಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಅರಿಯುವಂತಹ ಧೀಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡು” ಎಂದು. ಒಳ್ಳೆಯ ವೈದ್ಯನು ರೋಗದ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸಲು ಮಾತ್ರವೇ ಔಷಧಿ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ರೋಗದ ಕಾರಣವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಔಷಧಿ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಭವರೋಗಕ್ಕೆ ಮೂಲಕಾರಣವಾದ ಅಪಿದ್ಯೆಯ ನಾಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಔಷಧಿಯೆಂದರೆ ವಿವೇಕಬುದ್ಧಿ; ನಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಆಕರವಾಗಿರುವ ಆತ್ಮನ ಸುತ್ತ ಕವಿದಿರುವ ಹತ್ತುಹಲವು ಉಪಾಧಿಗಳಲ್ಲಿನ ತಾಡಾತ್ಮತೆಯ ನಾಶ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅವನೇ ಭವರೋಗವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಏಕಮೇವ ವೈದ್ಯ. ಅದಕ್ಕಂದೇ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು "ನನ್ನ ಭಕ್ತನಾಗು. ನನ್ನನ್ನು ಸೇರಲು ಸಾಧನವಾದ ಮುದ್ದಿಯೋಗವನ್ನು ನಿನಗೆ ದಯಪಾಲಿಸುತ್ತೇನೆ" ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಆದರೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಸಾಧನೆಗಳೂ ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ನಿರ್ಬಂಧ ಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ. 'ಯಮ್ಯವೇಷ ವ್ಯಾಘ್ರತೇ ತೇನ ಲಭ್ಯಃ'- ಅತ್ಯವು ತಾನು ಇಚ್ಛಿಸಿದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದು ಎಂದು ಕರ್ತೋಪನಿಷತ್ತು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಭಗವದನುಗ್ರಹವು ಸ್ವತಂತ್ರ ವಾದುದು ಮತ್ತು ಭಗವಂತನ ಸ್ವಂತ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಹರಿದು ಬರುವಂತಹುದು ಎನ್ನುವುದು ನಮಗೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಾಧಕನಿಗೆ ಇರುವುದು ಎರಡೇ ಆಯ್ಕೆಗಳು: ಅವಿರತ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮತ್ತು ಭಗವದಿಚ್ಛೆಗೆ ಶರಣಾಗುವುದು.

ಶರಣಾಗತಿಯು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಯ ಮಾರ್ಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಪಕ್ವ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ನಿರರ್ಥಕವೆಂಬ ಅರಿವಿನ ಅನಾವರಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಪಂಚಾತೀತ ಅನಂತ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಸಾಂತವಾದ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕತೆಯು ಸೋಲನ್ನಪ್ಪುವ ಎರಡು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಜೀವಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನುವುದು ಪ್ರಾಪಂಚಿಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಭ್ರಮಾನಿರಸನ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯ ಒಪ್ಪಿಗೆಗಳ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರಣಾಗುವುದೆಂದರೆ, ನಾವು ಇದುವರೆಗೂ ತಾಳಿದ್ದ ಅಹಂಕಾರ ಮತ್ತು ಕರ್ತೃತ್ವಭಾವನೆಯ ನಾಶ

ಮತ್ತು ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಭಗವದಿಚ್ಛೆಯಲ್ಲಿ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇದು ಅಸತ್ಯದ ಮೇಲಿನ ಸತ್ಯದ ವಿಜಯ ಮತ್ತು ಭ್ರಮೆಯ ಜಡ ಜಗತ್ತಿನ ಅಂಧಕಾರವನ್ನು ಕಳೆಯುವ ಚೈತನ್ಯ ಜ್ಞಾನೋದಯವೇ ಆಗಿದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ

ನಾವು ಜಗತ್ತನ್ನು ನೋಡುವಷ್ಟು ನೋಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಬಹು ಕಹಿಯನ್ನುಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೂ ಈ ಕ್ಷುದ್ರ ಬಾಳಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು, ಇಲ್ಲದ ಸುಖವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಈಂಟುವ ಆಸೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕುಂದದೆ, ಇನ್ನೂ ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನೇ ಮಾಯೆ ಎನ್ನುವುದು. ಮಾಯೆಯ ಹಂದರ ಅತಿ ಸಂಕೀರ್ಣ ವಾದುದು; ಬಹಳ ಜಟಿಲವಾದುದು.

ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹಾದೇವ ಪುಂಸಾಂ ಅದ್ವೈತವಾಸನಾ - ಭಗವದನು ಗ್ರಹದಿಂದಲೇ, ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅದ್ವೈತ ಭಾವ ಮೂಡಲು ಸಾಧ್ಯ ಆದ್ದರಿಂದ. ನಮ್ಮ ಕಾಯ, ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಭಗವದಾರಾಧನಾ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಭಗವಚ್ಛಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ನಾವು ಮಾಡಬಹುದಾದ, ಮಾಡಬೇಕಾದ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ.

ದಿವ್ಯಸ್ಮೃತಿಪ್ರಭ

ಸಾವನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು

ಸ್ವಾಮಿ ಸಂತೋಷಾನಂದಜಿ ಅವರು ಶ್ರೀಮಾತೆ ಶಾರದಾದೇವಿಯವರಿಂದ ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು. ಅವರು ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಹಾಸಂಘವು ಕೊಲ್ಕತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಕಾಲೇಜಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉಚಿತ ವಸತಿ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ೭೫ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗಿತ್ತು. ಹಲವಾರು ದೈಹಿಕ ತೊಂದರೆಗಳಿಂದ ಅವರು ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದರು; ಶಸ್ತ್ರ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯೂ ಆಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಅವರು ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ಅವರಿಗೆ ಹೃದಯಾಘಾತವಾಯಿತು. ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಸಾಧು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು: "ಇಂದು ನಾನು ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುವವನಿದ್ದೇನೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಬೇಗನೆ ಊಟ ಬಡಿಸಿಬಿಡಿ. ಅವರ ಊಟಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ನನ್ನ ಜೀವ ಹೋದರೆ, ಅವರೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟ ಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಪಾಪ." ಅವರ ಆದೇಶವನ್ನು ಒಡನೆಯೇ ಪಾಲಿಸಲಾಯಿತು. ವೈದ್ಯರೂ ಅವರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತರು. ಆಗ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತ ನೆರೆದಿರುವವರಿಗೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದರು: "ಇದು ತುಂಬ ಕುತೂಹಲಕಾರಿ ಗಳಿಗೆ. ಸಾವಿನ ಗಳಿಗೆ ಎನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ನಾನು ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ." ತಮ್ಮ ದೇಹಕ್ಕೆ ಏನಾಗುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಿರುವ ಬೇರಾವುದೋ ವ್ಯಕ್ತಿಯಂತೆ ಅವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು! ನಂತರ ಎರಡು ಮೂರು ಬಾರಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಪವಿತ್ರನಾಮವನ್ನು

ಉಚ್ಚರಿಸಿ, ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟರು. ಆಗ ಅವರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮಂದಹಾಸ ಲಾಸ್ಯವಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಸ್ವಾಮಿ ಪುರುಷಾತ್ಮಾನಂದಜಿ ಎನ್ನುವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಶ್ರೀಮಾತೆ ಯವರ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯರು. ಅಸ್ಸಾಂ ರಾಜ್ಯದ ಸಿಲಿಚಾರ್ ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಶ್ರಮದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ೬೭ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗಿತ್ತು. ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದ ಅವರು ವೈದ್ಯಕೀಯ ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡಿಸಿದಾಗ, ಅದು ಕರುಳಿನ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಕತೆಯ 'ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ' ಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು. ಅವರ ಜೊತೆಗೆ, ಅವರಿದ್ದ ಜನರಲ್ ವಾರ್ಡಿನಲ್ಲಿ, ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ರೋಗಿಗಳು ಇದ್ದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳ ಕಾಲ ಅಲ್ಲ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ಇರಬೇಕಾಯಿತು. ಒಂದು ದಿನ ಸಂಜೆ, ಮಲಗಿದ್ದವರು, ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮೇಲೆದ್ದು ಕುಳಿತು, ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಪವಿತ್ರ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ನಂತರ ಯಾರನ್ನೋ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತನಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು: "ಓ, ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರೇ? ನೀವೇ ಬಂದಿರಾ? ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆಯಿರಿ, ನಾನೂ ಬರುತ್ತೇನೆ." ನಂತರ ಆ ವಾರ್ಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಇತರ ರೋಗಿಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳಿದರು: "ಸಹೋದರರೇ, ನೀವೆಲ್ಲ ಎದ್ದಿದ್ದೀರೇನು? ನನ್ನ ಸಮಯ ಬಂತು. ನಾನು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ." ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತ, ಶಾಂತವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡವರು, ಮತ್ತೆ ಮೇಲೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ.

(ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳು: ಮತ್ತಷ್ಟು ನೆನಪುಗಳು)

(ಸಂಗ್ರಹ: ಸ್ವಾಮಿ ರಾಘವೇಶಾನಂದ)